

Undervisningsvejledning for samfundsfag B

Undervisningsvejledningen indeholder kommentarer til læreplanen for samfundsfag B. Citater fra læreplanen er gengivet i kursiv

1. Fagets rolle.

Samfundsfag omhandler grønlandske, danske og internationale samfundsforhold. Faget giver på et empirisk og teoretisk grundlag viden om de dynamiske og komplekse kræfter – nationalt, regionalt, globalt – der påvirker samfundsudviklingen. Ved at forbinde den aktuelle samfundsmæssige udvikling med sociologiske, økonomiske og politiske begreber kvalificeres standpunkter og handlemuligheder.

Den internationale sfære fremhæves gennem arbejde med globalisering og internationale organisationer som EU, FN, WTO m.fl.

2. Fagets Formål.

Viden og færdigheder.

Eleverne skal have viden om og kunne forstå grønlandske, danske og internationale samfundsforhold og den dynamik, der har indflydelse på udviklingen i det moderne samfund.

Det skal fremhæves at fagets formål har flere facetter. Dels er formålet at opkvalificerer den demokratiske og sociale forståelse hos eleverne, som det bliver fremhævet nedefor. Dels er fagets metoder opkvalificerende for elevernes efterfølgende uddannelse. Her tænker vi specielt på metodelærer og informationsindsamlings teknikker.

Lærings- og arbejdskompetencer

Eleverne skal bl.a. i et videreuddannelsesperspektiv kunne arbejde med empiriske problemstillinger ved anvendelse af begreber, enkelte teorier og metoder fra de samfundsvidenskabelige discipliner.

Det skal fremhæves at den gruppebaserede undervisning der ofte anvendes, er tænkt som en kompetencegivende faktor, der skal give eleverne gruppedannelses – og arbejdesorienterede kompetence i deres senere uddannelses forløb.

Personlige og sociale kompetencer

Eleverne skal kunne forstå forholdet mellem det enkelte menneske og samfundet, så de selvstændigt og i fællesskab kan finde løsningsforslag på samfundsproblemer. I tilknytning hertil skal eleverne have indsigt i, hvordan man som samfundsborger kan påvirke beslutningsprocesser og opnå politisk indflydelse.

Kulturelle og samfundsmæssige kompetencer

Eleverne skal på et fagligt grundlag kunne forholde sig til og deltage i den demokratiske debat om forhold, der har betydning for demokratiet og samfundsudviklingen, og de skal selvstændigt, tillidsfuldt og kvalificeret kunne diskutere og tage stilling til samfundsmæssige problemstillinger. I

tilknytning hertil skal eleverne, i en kulturel og samfundsmæssig sammenhæng, kunne tage ansvar og øve indflydelse på et demokratisk samfund.

På baggrund af Grønlands aktuelle udvikling bør især fokuseres på den kulturelle forståelse og identitetsskabelse gennem tiden og Grønlands integration i en globaliseret sammenhæng.

3. Læringsmål og indhold.

3.1 Læringsmål.

Eleverne skal kunne:

- a) anvende og kombinere viden fra fagets discipliner til at undersøge aktuelle samfundsmæssige problemstillinger og løsninger herpå*
- b) forklare samfundsmæssige problemstillinger ved anvendelse af begreber og enkle teorier*
- c) undersøge og dokumentere et politikområde, herunder betydningen af Danmark og globale forhold*
- d) sammenligne og forklare sociale og kulturelle mønstre*
- e) undersøge konkrete økonomiske prioriteringsproblemer i Grønland og diskutere løsninger*
- f) undersøge og sammenligne samfundsmæssige problemstillinger i forskellige lande, herunder samspillet mellem nationale og globale forhold*
- g) dokumentere viden om sammenhænge mellem nationale, europæiske og globale udviklingstendenser*
- h) formulere fagligt funderede problemstillinger, indsamle, vurdere og bearbejde dansk materiale til at undersøge problemstillinger og drage konklusioner herudfra*
- i) anvende kvantitative og kvalitative metoder*
- j) formidle og tydeliggøre faglige sammenhænge ved hjælp af enkle modeller, beregninger, tabeller og diagrammer.*
- k) formulere faglige sammenhænge på en struktureret og nuanceret måde og ved anvendelse af fagets taksonomi og terminologi*
- l) på et fagligt grundlag argumentere sammenhængende og nuanceret for egne synspunkter og indgå i faglig dialog derom.*

En tematisk undervisning kan med fordel anvendes for herved at konkretisere stoffet for eleverne. Det skal i denne forbindelse fremhæves at det skal være konkrete temaer der anvendes, idet dette vil give eleverne en fast platform at arbejde ud fra.

For at kunne anvende en sådan tematisk undervisning kræver det at eleverne besidder de relevante begreber det kræver at forstå og arbejde med de valgte temaer. En induktiv vinkel kan være relevant i flere forskellige sammenhænge, men det kan blive et problem hvis eleverne ikke besidder de relevante begrebsfaglige sammenhænge, og derfor vil have problemer med at indgå i en induktiv sammenhæng, da dette kræver en vis forståelse for emnet.

3.2 Kernestof.

Kernestoffet er følgende:

Sociologi

- a) Identitetsdannelse og socialisering i Grønland og i andre lande.*
- b) Massemedier og politisk meningsdannelse.*
- c) Sammenligning af levevilkår og kulturer.*

Under identitetsdannelse og socialisering i Grønland og andre lande, vil det være relevant at inddrage Danmark og f.eks et muslimsk land eller USA. Undervisningen omfatter identitetsdannelse og socialisation. Og målet er at eleverne skal opnå forståelse af samspillet mellem individ og samfund set fra det enkelte individ og samfundet, herunder betydningen af socialisationen som integrationskabende proces. Sociologiske begreber vil her være: Normer, roller, rollekonflikter, social kontrol og dobbeltsocialisering, massemedier og politisk meningsdannelse. Området omfatter samspillet mellem massemedier og politisk meningsdannelse, herunder mediernes betydning i den politiske beslutningsproces. Ikke mindst i Grønland med et meget begrænset udbud af massemedier er det vigtigt at kende mediernes dagsordensættende funktion og medieudbudet fra Danmark og den globale verden. Det vil være oplagt ifm. politiske begivenheder f.x valg til kommunerne og landsting at lade eleverne analysere, hvordan disse begivenheder dækkes og hvordan de påvirker den demokratiske debat.

Under sociologien vil det være meget relevant at inddrage de nyeste teoretikere- f.ex Giddens tre kendetegn ved det senmoderne samfund: Adskillelse i tid og rum – øget refleksivitet- og udlejring af de sociale relationer.

Andre relevante vil være Bourdieu, Becks tanker om Risikosamfundet og Habermas tanker om livsverden og systemverden..

Politik

- d) politiske grundholdninger, herunder konservatisme, liberalisme og socialisme , inkl. moderne fortolkninger*
- e) demokratiopfattelser, herunder betydningen af retssystemet*
- f) magtbegreber*
- g) forskellige politiske systemer, herunder det danske politiske system.*

International politik

- h) samarbejde, integration og konflikt i det nordatlantiske område samt på europæisk og globalt plan*

Med hensyn til de politiske grundholdninger, hvor det er indforstået at det er partipolitisk organiseret, kunne grøn ideologi, nazisme med fordel bruges som en udvidelse af ideologi spektret Men medsyn til andre organisatoriske former som græsrodsbevægelser kunne feminisme eller økobebevægelser med fordel bruges.

Desuden skal der indgå en metateoretisk gennemgang af ideologiopfattelser hos bl.a. Karl Marx, Popper, Mannheim og Anthony Gramsci.

Demokratiopfattelser lægger op til en komparativ analyse af forskellige demokrati modeller, kan demokrati dikteres eller skal det opstå som en ”bottom up” bevægelse.

Der lægges op til en gennemgang af de fire magtformer

Molins mode(de Skandinaviske politiske system) vs Downs mode(Det Amerikanske politiske system)

Valgteknik, forskellen på flertalsvalg i enkeltmandskredse og forholdstalsvalg. Dette kunne med fordel illustreres med en diskussion af kerne og periferi i Grønland.

Politiske organisations typer ”bottom Up” eller ”Top Down”

Realisme mod Liberalisme i international politik, forskellen på store og små lande, interaktion på internationalt plan. EU institutioner og politik, der kan med fordel ses på EU og Grønland, evt. om mineraler og fiskeri.

FN politik og institutioner, ICC og Arktisk råd og Grønland

Økonomi

- l) velfærdsprincipper, herunder stat, marked og civilt samfund.*
- j) det økonomiske kredsløb, økonomiske mål, styring, bæredygtig udvikling*
- k) globaliseringens betydning for Grønland.*

Metode

- l) komparativ metode og kvantitativ og kvalitativ metode*

Velfærdsprincipperne kan med fordel gennemgås med hjælp af velfærdstrekanten, hvor hver del af trekanten kan forskydes, set i forhold til hvilken politisk ideologi der er tale om.

Velfærdsprincipperne kan med fordel også ses gennem de tre velfærdsmodeller der gennemgås under politologi, her kan forskellene mellem velfærdsfordelingen illustreres, så det bliver lettere for eleverne at forstå fordelingsprincipperne, og sammenhængene mellem økonomiske dispositioner og ideologi.

Den økonomiske styring kan med fordel ses gennem en præsentation af modsætningerne mellem John Keynes og Milton Friedmann, som hver i sær repræsenterer en skole for økonomisk styring.

Gennemgangen af den økonomiske styring kan med fordel tage udgangspunkt i udbuds – og efterspørgselskurven, hvor ligevægtpunkterne bliver modalpunkterne for en efterfølgende diskussion af de økonomiske mål og den styring der skal sikre disse mål.

Med hensyn til den bæredygtige udvikling, kan det være givtigt at se på turismen eller fiskeindustrien, for herved at kunne illustrere selve begrebet bæredygtighed. I olie – eller mineralindustrien kan bruges til at illustrere den manglende bæredygtighed. Selve bæredygtigheden kan eksemplificeres gennem rapportserien ”grænser for vækst”, hvor vækst sættes op mod bæredygtigheden.

For at illustrere globalisering som begreb, kan det være udbytterigt at se på avisartikler omkring Grønlands indtræden på den globale økonomiske scene, og hvad dette kræver/indebærer for Grønland. Det kunne være gavnligt at se på Grønlands forhold til EU, og hvordan et medlemskab ville påvirke Grønland.

En diskussion af den kulturelle globaliserings konsekvenser for den grønlandske kultur, hvor begreber som åbne og lukkede økonomier bliver aktuelle. Men hensyn til den bæredygtige udvikling vil det måske være givtigt at tage udgangspunkt i den selv bærende økonomi, da vi er i en løsrivelsesperiode.

3.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke være i stand til at opfylde læringsmålene alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof har typisk karakter af eksempler fra den aktuelle samfundsmæssige debat, som anvendes til at illustrere og perspektivere faglige problemstillinger i undervisningen og i forbindelse med projektarbejde. Det gælder i særdeleshed samspillet mellem nationale, regionale og globale forhold, som indgår i de temaer, hvor det falder naturligt. Samfundsfaglige synsvinkler på tværfaglige problemstillinger og udadvendte aktiviteter indgår i det supplerende stof.

Det supplerende stof skal ligesom kernestoffet i videst muligt omfang perspektiveres til grønlandske og internationale forhold.

4. Undervisningens tilrettelæggelse.

4.1 Didaktiske principper

- a) *Undervisningen skal tage udgangspunkt i elevernes faglige niveau og viden.*
- b) *Undervisningen tilrettelægges, så den i videst muligt omfang har karakter af en læringsdialog mellem lærer og elever.*
- c) *Undervisningen tilrettelægges, så der veksles mellem forskellige undervisningsformer.*
- d) *Undervisningen tilrettelægges, så elevernes interesser og behov tilgodeses, så eleverne får mulighed for at opleve faget som spændende, relevant og vedkommende.*
- e) *Undervisningen tilrettelægges, så der både er faglig progression i de enkelte forløb og temaer såvel som progression i udvikling af fagsprog og terminologi, så eleven gradvis opøves i mere selvstændige arbejdsformer og kompleks tænkning.*
- f) *Undervisningen tilrettelægges, så der i videst muligt omfang perspektiveres til det omgivende samfund.*

Undervisningen skal tilrettelægges tematisk med afsæt i elevernes undren og nysgerrighed vedrørende aktuelle samfundsmæssige problemstillinger og løsninger. Eleverne skal inddrages i planlægningen af undervisningen, herunder valg af problemstillinger og arbejdsformer.

I behandlingen af stoffet anlægges et helhedssyn med respekt for de enkelte faglige discipliner. Undervisningen tilrettelægges således, at der veksles mellem induktivt og deduktivt tilrettelagte forløb. Induktivt tilrettelagte forløb tager normalt udgangspunkt i en eller flere aktuelle problemstillinger, hvor begreber og metoder fra flere discipliner anvendes. Deduktivt tilrettelagte forløb tager typisk udgangspunkt i en enkelt disciplin og giver begreber, teoretiske sammenhænge og metoder til efterfølgende at undersøge og formidle en problemstilling. Der skal igennem det samlede forløb lægges afgørende vægt på, at den enkelte elev får muligheder for på et fagligt grundlag at fremføre egne synspunkter, argumenter og vurderinger.

Undervisningen tilrettelægges således, at den er alsidig i valg af synsvinkler, teorier og metoder.

4.2 Arbejdsformer

I undervisningen skal der anvendes afvekslende og elevaktiverende arbejdsformer, således at eleverne får muligheder for at undersøge, dokumentere, formidle og debattere faglige sammenhænge. Der sker igennem det samlede forløb en udvikling frem mod selvstændiggørende og studieforberevende arbejdsformer, således at eleverne selvstændigt kan opstille, undersøge og forklare faglige problemstillinger.

Undervisningen tilrettelægges så der tages hensyn til forskellige elevtyper, deres læringsstile og behov. Både elever med undervisningssproget som førstesprog og som andetsprog skal tilgodeses.

Udadvendte aktiviteter skal gennemføres i form af gæstelærere, virksomheds- og institutionsbesøg eller empiriske undersøgelser og sker i sammenhæng med arbejdet med konkrete projekter eller integreres i undervisningen.

Der indgår mindre skriftlige arbejder af stigende sværhedsgrad til at opøve skriftlig formidling, faglig korrekthed, argumentation og præcision. Der udarbejdes i det samlede forløb mindst 1 projekt.

Det skriftlige arbejde skal minimeres, grundet den manglende skriftlige dimension. Der udarbejdes i det samlede forløb mindst 1 projekt.

Informationsteknologiske redskaber skal anvendes i undervisningen til at støtte og supplere læringsmålene og den pædagogiske proces.

Informationsteknologi kan anvendes til:

- a) simulation af økonomiske sammenhænge,*
- b) informationssøgning,*
- c) bearbejdning og formidling, herunder beregninger og konstruktion af diagrammer og*
- d) vidensdeling.*

Informationsteknologi anvendes til:

- simulation af økonomiske sammenhænge
- informationssøgning
- bearbejdning og formidling, herunder beregninger og konstruktion af diagrammer og andet arbejde med regneark, dette kunne f.eks. være regressionsligninger.

Maksimum i denne forbindelse er regressionsanalyser – her skal samarbejdes og koordineres med matematik.

- vidensdeling.

Anvisninger på centrale samfundsfaglige hjemmesider og brug af fokuserede søgestrategier indgår i de enkelte forløb, herunder vurdering af informationers pålidelighed. Brug af elektroniske konferencer kan integreres i undervisningen.

Afvekslende arbejdsformer skal ballanceres nøje med en resultatbevidsthed.

Med hensyn til projektarbejde, er det værd at notere at eleverne har behov for en fast processuel styring. Således bør arbejdsprocessen på forhånd nøje planlægges og formidles af læreren. Desuden bør der være en løbende evaluering i henhold til faste delmål under hele projektføreløbet.

Åbne dokumenter på Google Docs – herunder word, powerpoint og regneark - er et hensigtsmæssigt redskab i forhold til gruppearbejdsprocessen pga. mulighed for lærerovervågning samt at eleverne kan arbejde simultant på samme projekt.

4.3 Samspil med andre fag

Undervisningen skal tilrettelægges, så der i perioder arbejdes tværfagligt og drages paralleller til andre fags vidensområder. Samfundsfag bidrager til en sammenhængende forståelse af aktuelle samfundsmæssige problemstillinger. I konkrete undervisningsforløb giver faget bl.a. metodiske værktøjer til mindre empiriske undersøgelser.

Således er der både alment dannende aspekter og specifikke kompetencer, som kan anvendes perspektiverende i andre fag. Samfundsfag kan også anses kernefag, hvor især matematik fungerer som hjælpefag.

5. Evaluering

5.1 Løbende evaluering

Gennem fremadrettet individuel vejledning, brug af interne prøver og tilbagemeldinger på faglige aktiviteter skal eleven undervejs i det samlede forløb bibringes en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i sit faglige standpunkt. Grundlaget for evalueringen er læringsmålene. Der skal desuden gennemføres aktiviteter, som får eleven til selv at reflektere over sin faglige udvikling. I tilbagemeldinger på skriftlige og mundtlige aktiviteter skal der ske en fremadrettet vejledning med præcise anvisninger på forbedringer omkring argumentation, struktur, udtryksevne og faglig korrekthed.

Der skal mindst hvert semester foretages en evaluering af elevens arbejdsindsats, aktive deltagelse og engagement i undervisningen. I forbindelse hermed sker der en fælles evaluering af undervisningen.

5.2 Prøveformer

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af opgaver med et kendt tema med et ukendt bilagsmateriale af et omfang på mindre end 2-3 normalsider. I tilknytning til temaet indeholder opgaven fokuserede underspørgsmål, der følger de taksonomiske niveauer.

Der gives ca. 48 minutters forberedelsestid, og eksaminationstiden er ca. 24 minutter pr. eksaminand.

Eksaminationen former sig som en faglig samtale mellem eksaminand og eksaminator.

5.3 Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til læringsmålene.